

**K aktuálnej zmene zákona o rodine,
Občianskeho súdneho poriadku a zákona
o sociálnoprávnej ochrane detí a mládeže
o rodine a iných zákonov**

Róbert Dobrovodský
Ivana Mrázková

1.6.2015

Prípravné práce a vývoj legislatívneho procesu

Pracovná skupina (r. 2013)

MS SR, Min. práce, sudcovia, Asociácia sudcov rodinného práva, Generálna prokuratúra SR, úrady práce, sociálnych vecí a rodiny, akademická pôda a neziskové organizácie venujúce sa právam detí a rodine

ad hoc členovia a členky

diskusné fóra a podujatia

Individuálne konzultácie

Komparatistické štúdie (právo ČR, AT, DE, Španielka, Portugalska)

Viaceré **významné podujatia** kde sme predstavili materiál:

- dňa 13. septembra 2013 sa na pôde Národnej rady SR stretli zástupcovia mimovládnych organizácií s predstaviteľmi Ministerstva spravodlivosti SR a Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, aby diskutovali o pripravovanej novele zákona o rodine. Išlo o celodennú konferenciu na témy predkladaného materiálu.
- pracovné stretnutia sudcov vybavujúcich agendu „P“ v Inštitúte vzdelávania Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky v Omšeni boli venované témam materiálu. Jedno stretnutie bolo venované v Justičnej akadémii.
- v roku 2013 a 2014 prebiehali stretnutia so zástupcami organizácií o.z. Dohovor SK, o.z. Otcovia.sk, o.z. Rada pre práva dieťaťa – Slovenská republika, Striedavá starostlivosť o deti, slovensko-česká spoločnosť a o.z. ABC pre rodinu.
- Materiál bol prediskutovaný aj na pôde Národného koordinačného strediska pre riešenie problematiky násilia na deťoch, Výboru pre deti a mládež.
- zo stretnutia Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky so zástupcami ambasad Francúzska, Írska, Nórska, Španielska, Talianska, USA a Nemecka k témam Haagskeho dohovoru o civilnoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí

MPK: 22 pracovných dní

Spolu bolo doručených 222 obyčajných pripomienok z toho 58 zásadných =) rozpory odstránené

Centrum pre bioetickú reformu

Iniciatíva pre uvedomenie si rizík očkovania, o.z.

Liga za ľudské práva

prerokovanie pripomienok:

Občianske združenie Dohovor SK

občianske združenie Otcovia.sk

Rada pre práva dieťaťa – Slovenská republika

Svojpomocná rodičovská skupina

Klub mnohodesných rodín

dňa 10. marca 2015 Výbor pre deti a mládež Rady vlády pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť, informáciu uznesením č. 43 zobral na vedomie a navrhované legislatívne zmeny privítal a podporil.

Legislatívna rada vlády po prerokovaní dňa 31. marca 2015 odporučila návrh upraviť podľa **jej pripomienok** a na rokovanie vlády predložiť jeho nové, upravené znenie. => ***! Požiadavky Legislatívnej rady vlády SR na opis kritérií !***

Vládny návrh zákona bol dňa 17.4.20156
doručený Národnej rade Slovenskej republiky.

Posunutý do druhého čítania

Účinnosť má nadobudnúť dňa 1.1.2016. Tlač v NR
SR č. 1501

Ciele právnej úpravy

- Kritériá záujmu dieťaťa čl. 5
- Vyjadrenie rovnoprávneho rodičovstva
- zvýšenie efektu výchovných opatrení v prípade keď je možné resp. vhodné sanovať rodinu
- Náhradná osobná a pestúnska starostlivosť
- Migrácia detí v NOS
- Nový koncept 1. domnienky otcovstva po rozhodnutí PL. ÚS 1/2010-57 z 20. apríla 2011 (nálež publikovaný pod č. 290/2011 Z. z.)
- osobitné konanie o návrat maloletého, ktoré bolo na územie Slovenskej republiky neoprávnene premiestnené
- iné

***Téza:
„Priorita sanačnej funkcie
štátu pred intervenčnou
sankciou“***

Politické motívy

- **Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky** prijme v oblasti rodinnej politiky tieto opatrenia: **vyhýbat' sa umiestňovaniu detí do ústavnej starostlivosti ako najkrajnejšiemu riešeniu** a preto podrobí odbornej analýze procesné predpisy a predpisy rodinného práva v častiach týkajúcich sa umiestňovania detí do náhradnej rodinnej starostlivosti,
- **podporit' ochranu maloletých tak, aby sa v čo najširšom meradle uplatňovala zásada, podľa ktorej má každé dieťa od narodenia vyrastať v prirodzenom rodinnom prostredí.**

L'udsko-právne motívy

**Rozhodnutie ESL'P vo veci
Wallová a Walla proti ČR zo dňa
26.10.2006**

Skutkový stav: došlo k nariadeniu ústavnej starostlivosti nad piatimi deťmi manželov z dôvodu nevyhovujúceho bývania a materiálnych problémov.

ESĽP zistil, že **deti neboli** vystavené násiliu, zlému zaobchádzaniu, sexuálnemu zneužívaniu, nebol zistený nedostatok zo strany rodičov, nevhodný psychický stav rodičov či nedostatky v ich citových a výchovných schopnostiach.

- =) nariadenie ústavnej starostlivosti len z dôvodov nevyhovujúcich bytových podmienok je porušením práva sťažovateľov a rodinný život podľa čl. 8 Eur. Dohovoru.

- =) zásah do rodinného života je legitímny len ak je ***nevyhnutný v demokratickej spoločnosti (čl. 8 ods. 2)***

- =) možnosť umiestniť dieťa do prostredia vhodnejšieho pre jeho výchovu **nemôže sama o sebe odôvodňovať jeho násilné odňatie biologickým rodičom**

=) nedostatky vo výchove mohli vnútroštátne orgány zhojiť pomocou **iných prostriedkov** než úplným rozdelením rodiny, čo je zjavne najradikálnejším riešením, ktoré možno použiť pri najzávažnejších spôsoboch.

§ 10 a nasl. zákona č. 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele o zmene a doplnení niektorých zákonov =)
opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately na predchádzanie vzniku krízových situácií v rodine

§ 32 ods. 2: Orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v spolupráci so zariadením na výkon rozhodnutia súdu, s obcou a akreditovaným subjektom, ktorý vykonáva opatrenia zamerané na **úpravu rodinných pomerov v prirodzenom rodinnom prostredí, vypracúva plán sociálnej práce s rodinou dieťaťa, ktorého súčasťou je sledovanie psychického vývinu, fyzického vývinu a sociálneho vývinu dieťaťa.**

**Rozhodnutie ESL'P vo veci
Kützner proti Nemecku zo dňa
10.7.2002**

=) ako náhle je preukázaná existencia
rodinného vzťahu, musí štát v zásade
konať tak, aby sa tento vzťah mohol
rozvíjať a prijať vhodné opatrenia za
účelom zlúčenia rodiča s dieťaťom

.

**Rozhodnutie ESLP vo veci Havelka a
ostatní proti ČR zo dňa 21.6.2007**

- =) **ESLP**: porušenie práva na rodinný život z dôvodu nepreukázania nevyhnutnosti!
- =) **nedostatočná spolupráca rodičov s orgánom soc. práv** starostlivosti nemá byť úplne rozhodujúca skutočnosť pre nariadenie ústavnej starostlivosti; taktiež to orgány nezbavuje povinnosti uplatniť prostriedky, ktoré by umožnili zachovanie rodinného vzťahu
- =) nie je vhodné uprednostňovať materiálne podmienky nad emocionálnym zázemím rodiny

**Vymedzenie kritérií
(najlepšieho) záujmu dieťaťa
v zákone o rodine**

Národné motívy

- ❑ požiadavky súdnej moci v poručenských veciach
- ❑ “posmelenie“ súdnej moci zákonodarcom k judikovaniu spravodlivosti pre dieťa
- ❑ reakcia zákonodarcu: Pojem záujem dieťaťa je komplexný a jeho obsah sa má určiť podľa okolností prípadu (podľa dieťaťa)

Adresáti kritérií

- ❑ **nie len súdy** (zákon o rodine, Občiansky súdny poriadok, princíp legality postupu)
- ❑ Aj **orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately**

§ 3 odsek 3:

- „(3) Prvoradým hľadiskom pri voľbe a uplatňovaní opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately je najlepší záujem dieťaťa, na určovanie a posudzovanie ktorého sa **uplatňuje zásada o záujme dieťaťa podľa zákona o rodine**“

Medzinárodné motívy

Tézy Všeobecného komentára č. 14:

- *Bod 50: Výbor považuje za užitočné pripraviť nevyčerpávajúci a nehierarchický zoznam prvkov, ktoré by rozhodujúci činitelia a mohli by sa začleniť do posúdenia najlepšieho záujmu dieťaťa.*

Tézy Všeobecného komentára č. 14:

***Nevyčerpávajúci (demonštratívny)** => je možné ísť aj ďalej a zvažovať faktory relevantné pre konkrétne okolnosti jednotlivého dieťaťa alebo skupinu detí.*

- ***nehierarchický** zoznam prvkov*
- *rozhodujúce prvky*
- *zoznam by mal slúžiť ako konkrétne usmernenie, ale zároveň byť **pružný**.*

Medzinárodné motívy

Opčný protokol k Dohovoru o právach dieťaťa o procedúre oznámení (sťažností) (*Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on a communications procedure*) =) procesný postup kontroly dodržiavania práv a slobôd vyplývajúcich z Dohovoru o právach dieťaťa a dvoch opčných protokolov

záväznosť pre Slovenskú republiku: **14. apríla 2014**

procedurálny charakter =) nie hmotnoprávny

popri mechanizme podávania a konzultácií správ sa zavádza **mechanizmus ochrany a vynúiteľnosti práv** (porovnateľné s inými mechanizmami Organizácie spojených národov alebo Rady Európy)

.

Podrobnejšie – články:

Dobrovodský, R.: K aktuálnym výzvam slovenskej praxe ochrany práv detí po ratifikácii Opčného protokolu k dohovoru o právach dieťaťa o procedúre oznámení (sťažností). 1. časť In: Súkromné právo. Roč. 1, č. 2 (2015)

Dobrovodský, R.: K aktuálnym výzvam slovenskej praxe ochrany práv detí po ratifikácii Opčného protokolu k dohovoru o právach dieťaťa o procedúre oznámení (sťažností). 2. časť In: Súkromné právo. Roč. 1, č. 3 (2015)

Medzinárodné motívy

Kindschafts- und Namensrechts-Änderungsgesetz 2013 –
KindNamRÄG 2013 z 11.1.2013

účinnosť od 1.2.2013

***BERÜCKSICHTIGUNG DES KINDESWOHLS § 138
ABGB***

Legislatívny vzor

**Kindeswohl
§ 138 ABGB**

Medzinárodné motívy

Výber z dôvodovej správy novely *Kindschafts- und Namensrechts-Änderungsgesetz 2013 – KindNamRÄG 2013*)

- prominentné zaradenie ustanovenia v ABGB (§ 138)
- do novely (§ 178a – v užšom rozsahu)
- všeobecne platné: právo styku, starostlivosť, výchovné opatrenia, adopcia

Čl. 5:

Záujem maloletého dieťaťa je prvoradým hľadiskom pri rozhodovaní vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú.

Prečo nie „najlepší“? => doterajšia koncepcia zákona o rodine od roku 2005 („záujem“)

=> § 138 ABGB: Kindeswohl

§ 138 ABGB: Kindeswohl

Wichtige Kriterien bei der Beurteilung des Kindeswohls sind ***insbesondere***

Pri určovaní a posudzovaní záujmu maloletého dieťaťa sa zohľadňuje **najmä**

- a) úroveň starostlivosti o dieťa,
- b) bezpečie dieťaťa ako aj bezpečie prostredia, v ktorom sa dieťa zdržiava,
- c) ochrana dôstojnosti ako aj duševného, telesného a citového vývinu dieťaťa,
- d) okolnosti, ktoré súvisia so zdravotným stavom dieťaťa alebo so zdravotným postihnutím dieťaťa,
- e) ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do dôstojnosti a ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do duševnej, telesnej a citovej integrity osoby, ktorá je dieťaťu blízkou osobou,

- f) podmienky na zachovanie identity dieťaťa a na rozvoj schopností a vlôh dieťaťa,
- g) názor dieťaťa a jeho možné vystavenie konfliktu lojality a následnému pocitu viny,
- h) podmienky pre vytváranie a rozvoj vzťahových väzieb s obidvomi rodičmi, súrodencami a s inými blízkymi osobami,
- i) využitie možných prostriedkov na zachovanie rodinného prostredia dieťaťa, ak sa zvažuje zásah do rodičovských práv a povinností.“.

Podľa *Dettenborna* je záujem dieťaťa konkretizáciou psycho-sociálnych aspektov situácie dieťaťa a možno preskúmať jeho obsah.[1]

Hildebrandt: nájdenie najlepšieho záujmu znamená rozhodnutím ustáliť pre dieťa najvýhodnejšiu konšteláciu existujúcich potrieb dieťaťa a jeho životných podmienok.[2]

[1] Dettenborn, H.: Kindeswohl In: Volberts/Steller (Hrsg.), Handbuch der Rechtspsychologie, Göttingen 2008. 574.

[2] Hildebrandt, C.: Kindeswohl und Kinderrechte. Dietz-Verlag. Berlin 2008. UTOPIE kreativ, H. 217 (November 2008). s. 1032.

Marquardt sa kriticky stavia k situáciám, keď si právnici osobujú **výlučné právo** vykladať a posúdiť najlepší záujem dieťaťa a to rýdzo právnickým spôsobom bez toho, aby aplikovali aspoň elementárne vedomosti detskej psychológie.[1]

=) vidí riziko v tom, že všetky profesie vystupujúce v súdnom konaní na strane dieťaťa budú **presadzovať svoje videnie** pojmu najlepší záujem dieťaťa.

[1] Marquardt, C.: Der Begriff Kindeswohl. Paten. 2/2011, S. 5.

Aby nedochádzalo k rozhodovacím excesom *Marquardt* volá po konsenze medzi zúčastnenými profesiami minimálne o nasledovných **piatich základných elementoch** najlepšieho záujmu dieťaťa:

a) väzby a vzťahy dieťaťa,

b) vôľa dieťaťa,

c) kontinuita výchovy a starostlivosti o dieťa,

d) podpora osoby zodpovednej za výchovu a starostlivosť o dieťa,

e) rýchle rozhodovanie.

**Čl. 5:
*Výklad výkladových
pravidiel?***

***Požiadavky Legislatívnej
rady vlády SR na opis kritérií***

=) nevhodnosť interpretovať interpretačné pravidlo
=) zachovanie miery všeobecnosti =) možnosť
súdnej moci „zjednať“ spravodlivosť v konkrétnej
situácii konkrétneho dieťaťa

Legislatívna výhrada v dôvodovej správe „*Tým, že predkladateľ pri indikatívnom opise kritérií sám tieto opisuje alebo pri opise využíva odkaz na celé state zo Všeobecného komentára č. 14 (2013), nepovyšuje svoj vlastný text alebo text statí Všeobecného komentára č. 14 (2013) na úroveň normatívneho textu so silou zákona o rodine. Text má slúžiť len ako **možná** interpretačná pomôcka pre súdnu moc a nemá za cieľ **zviazať** interpretačne súdnu moc pri aplikácii zásady záujmu dieťaťa.*“

a) úroveň starostlivosti o dieťa

b) bezpečie dieťaťa ako aj bezpečie prostredia, v ktorom sa dieťa zdržiava

**c) ochrana dôstojnosti, duševnej,
telesnej a citovej integrity dieťaťa**

**d) okolnosti, ktoré súvisia so
zdravotným stavom dieťaťa alebo so
zdravotným postihnutím dieťaťa,**

- Starostlivosť sa vníma obsahovo v kontexte existujúceho pojmu starostlivosť v zákone o rodine (starostlivosť o výchovu, výživu dieťaťa a pod.).
- Komentár (bod 71-74) - Pri posudzovaní a určovaní najlepšieho záujmu dieťaťa alebo detí sa musí vychádzať z povinnosti (čl. 3 ods. 2Dohvoru o právach dieťaťa)zabezpečiť dieťaťu ochranu a starostlivosť nevyhnutné pre jeho alebo jej blaho. *Výrazy „ochrana a starostlivosť“ treba chápať v širokom zmysle slova, pretože ich cieľ nie je stanovený vo vymedzenom alebo negatívnom zmysle (ako napr. „chrániť dieťa pred ublížením“), ale vo vzťahu ku komplexnému ideálu zabezpečenia „blaha“ a rozvoja dieťaťa. Blaho dieťaťa všeobecne zahŕňa základné materiálne, telesné, vzdelávacie a emocionálne potreby ako aj potrebu lásky a bezpečia.*

• *Posúdenie najlepšieho záujmu dieťaťa musí zahŕňať aj vyhodnotenie bezpečnosti dieťaťa, tzn. práva dieťaťa na ochranu pred všetkými formami telesného alebo duševného násillia, zneužívania alebo ubližovania (čl. 19), sexuálneho násillia, tlaku rovesníkov, šikanovania, ponižujúceho zaobchádzania atď.¹⁴, práva na ochranu proti sexuálnemu, ekonomickému alebo inému vykorisťovaniu, drogám, práci, ozbrojeným konfliktom atď. (čl. 32-39).*

- *Používanie prístupu založeného na hodnotení najlepšieho záujmu dieťaťa v rozhodovaní znamená, že bezpečnosť a integrita dieťaťa sa musia posudzovať v danom čase; uplatňovanie zásady prevencie si však žiada aj posúdenie možnosti rizika a ublíženia v budúcnosti a ďalších následkov rozhodnutia pre bezpečnosť dieťaťa.*

- Významným v rámci prvkov posudzovania a určovania záujmu dieťaťa je zraniteľnosť dieťaťa (zdravotné postihnutie, príslušnosť k menšinovej skupine, štatút utečenca alebo žiadateľa o azyl, obeť násilia, život na ulici atď).

e) ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do dôstojnosti, duševnej, telesnej a citovej integrity osoby, ktorá je dieťaťu blízkou osobou

☐ právo dieťaťa nežiť v násilníckej atmosfére (*Recht auf Gewaltfreies Umfeld*)

☐ Právo dieťaťa nezažívať násilie na osobe, ku ktorej má vytvorenú vzťahovú väzbu

❑ čiastočná predbežná ratifikácia Dohovoru Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách a domácemu násiliu a o boji proti nemu

Článok 31 - Poručníctvo, práva styku a bezpečnosť

- 1. *Zmluvné strany prijímú potrebné legislatívne alebo iné opatrenia na zabezpečenie toho, aby pri určovaní poručníctva a práv na návštevu detí boli vzaté do úvahy akékoľvek závažné incidenty násilia v rámci rozsahu pôsobnosti tohto dohovoru.*
- 2. *Zmluvné strany prijímú potrebné legislatívne alebo iné opatrenia, aby zabezpečili, že uplatňovanie akýchkoľvek návštevnych a poručníckych práv neohrozí práva a bezpečnosť obete alebo detí.*

**f) podmienky na zachovanie identity
dieťaťa a na rozvoj schopností
a vlôh dieťaťa,**

- Komentár (bod 55-57) ustanovuje, že pri hodnotení záujmu detí treba prihliadať na ich rozmanitosť. Identita detí zahŕňa rôzne charakteristiky ako napríklad, vierovyznanie, kultúrnu identitu, osobnosť a pod..

• *Právo dieťaťa na zachovanie identity je zakotvené v článku 8 Dohovoru o právach dieťaťa a pri posudzovaní najlepších záujmov dieťaťa je nevyhnutné ho dodržiavať a prihliadať naň. V súvislosti s náboženskou a kultúrnou identitou je napríklad pri umiestňovaní dieťaťa do pestúnskeho domova (v podmienkach Slovenskej republiky je to napr. pestúnska starostlivosť, detský domov a pod.) nevyhnutné dbať na zachovanie kontinuity výchovy dieťaťa a na etnické, náboženské, kultúrne a jazykové pozadie dieťaťa (čl. 20 ods. 3), pričom rozhodujúca osoba musí pri posudzovaní najlepšieho záujmu dieťaťa zohľadniť tento špecifický kontext.*

**g) názor dieťaťa a jeho možné
vystavenie konfliktu lojality a
následnému pocitu viny**

- ❑ povinnosť rodičov vo svojom správaní eliminovať situáciu, kedy sa dieťa dostane do konfliktu lojality k obom rodičom
- ❑ Zabránenie, aby dieťa na základe správania rodičov malo možnosť pociťovať vinu za správanie iných (t.j. správanie mimo sféry jeho možností ho ovplyvniť)

**h) podmienky pre vytváranie a rozvoj
vzt'ahových väzieb s obidvomi
rodičmi, súrodencami a s inými
blízkymi osobami**

- ❑ prízvukovať potrebu podpory pevnej vzťahovej väzby s rodičmi ale i s inými osobami (súrodenci, starí rodičia a pod.)
- ❑ sociálny a psychologický význam vzťahovej väzby - prof. Matejiček

**i) využitie možných prostriedkov na zachovanie rodinného prostredia dieťaťa, ak sa zvažuje zásah do rodičovských práv a povinností
=> zvýraznenie princípu ultima ratio zásahov**

• *Komentár (bod 58-70): V kontexte potenciálneho oddelenia dieťaťa od jeho alebo jej rodičov je nevyhnutné uskutočniť posúdenie a určenie najlepšieho záujmu dieťaťa (čl. 9, 18 a 20 Dohovoru o právach dieťaťa). Výbor zdôrazňuje, že prvky zachovania rodinného prostredia a udržiavania vzťahov sú konkrétnymi právami a nielen prvkami určovania najlepšieho záujmu dieťaťa. Rodina je základnou jednotkou spoločnosti a prirodzeným prostredím pre rast a prosperitu jej členov, najmä detí (preambula Dohovoru).*

- *Dohovor chráni právo dieťaťa na rodinný život (čl. 16). Významným prvkom systému ochrany dieťaťa je práve predchádzanie oddeleniu dieťaťa a zachovanie rodinnej jednotky. Zakotvuje ho čl. 9 ods. 1, kde sa požaduje, aby „dieťa nemohlo byť oddelené od svojich rodičov proti ich vôli, okrem prípadov, keď príslušné úrady na základe súdneho rozhodnutia a v súlade s platným právom a v príslušnom jednaní určia, že takéto oddelenie je potrebné v najlepšom záujme dieťaťa“.*

„Priorita sanačnej funkcie štátu pred intervenčnou sankciou vyjadrená v kritériách záujmu dieťa“

Čl. 5 písm. i) **využitie možných prostriedkov na zachovanie rodinného prostredia dieťaťa**, ak sa zvažuje zásah do rodičovských práv a povinností.“.

**Nový typ opatrenia
sociálnoprávnej ochrany
detí a sociálnej kurately na
predchádzanie vzniku
krízových situácií v rodine**

=) organizovanie **svojpomocných aktivít** na podporu plnenia funkcií rodiny a na podporu rozvoja rodičovských zručností (§ 10 ods. 2 písm. a)

**Jednoznačná povinnosť
štátu podporovať osoby,
ktoré vykonávajú NOS a
pestúnsku starostlivosť**

§ 44a: Ak orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately pri vykonávaní opatrení podľa tohto zákona zistí, že fyzická osoba, ktorej je dieťa zverené do náhradnej osobnej starostlivosti, pestún alebo poručník, ktorý sa osobne stará o dieťa, **potrebuje odbornú pomoc na uľahčenie zabezpečovania náhradného rodinného prostredia pre dieťa**, navrhne tejto fyzickej osobe

- poskytnutie alebo zabezpečenie **poskytnutia sociálneho poradenstva alebo iného odborného poradenstva**,
- vykonanie alebo zabezpečenie vykonania opatrení na uľahčenie riešenia výchovných problémov alebo rodinných problémov, pri uplatňovaní zákonných nárokov dieťaťa.

**Zmeny vo výchovných
opatreniach: posilnenie ich
efektívnosti**

**1. Oprávnenie súdu posilniť
účinky výchovných
opatrení a úpravy
rodinných a sociálnych
pomero**

- § 37 ods. 4:

=) **povinnosť spolupracovať** so

- zariadením, kde je dieťa dočasne umiestnené (diagnostické zariadenie, resocializačné zariadenie a pod.)
- orgánom sociálnoprávnej ochrany detí,
- obcou,
- neštátnym subjektom.

=) **inú povinnosť**

iná povinnosť

=) prax: potreba väčšej kreativity súdu a výstižnosti usmerňovacích povinností rodičov

=) napr. aktivita ku kontrole školskej dochádzky dieťaťa, hľadanie si práce, organizácia voľného času dieťaťa, povinnosť vyhľadávať sanačné programy

=) **ústavný limit** primeranosti ukladania povinností (nevyhnutnosť dosiahnutia účelu)

=) legislatívny vzor: § 1666 nemeckého BGB:

Gerichtliche Maßnahmen bei Gefährdung des Kindeswohls

§ 1666 nemeckého BGB: ***Gerichtliche Maßnahmen bei Gefährdung des Kindeswohls***

- najmä tieto povinnosti:
  - a) povinnosť rodičovi obrátiť sa na sociálne úrady a požiadať o dávky v príspevky, zapojiť sa do sanačného programu, poradenstva a pod.,
  - b) povinnosť sa starať o dodržiavanie školskej dochádzky dieťaťa,
  - c) zaviazanie zákonného zástupcu vykonať prejav vôle (napr. udeliť súhlas)

.....

parlamentná kritika: **vágnosť pojmu =)**
nebezpečenstvo zneužitia

=) potrebné aplikovať **ústavný princíp primeranosti (proportionality) =)** materiálne chápanie právneho štátu je vlastný princíp proporcionality.

*S uplatňovaním princípu právnej istoty v právom štáte sa tiež spája požiadavka všeobecnosti, platnosti, trvácnosti, stability, racionálnosti a spravodlivého obsahu právnych noriem; (m. m. PL. ÚS 15/98, PL. ÚS 1/04, PL. ÚS 8/04) medzi ústavné princípy vlastné právnemu štátu patrí aj zákaz svojvôle v činnosti štátnych orgánov, **ako aj zásada primeranosti** (m. m. PL. ÚS 52/99, PL. ÚS 49/03, PL. ÚS 1/04).“4*

2. Exkluzivita nového oprávnenia ukladať iné povinnosti pre súd!

Orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately nemôže rozhodnutím o uložení výchovného opatrenia odňať dieťa z osobnej starostlivosti rodičov alebo osoby, ktorá sa osobne stará o dieťa *a uložiť rodičom dieťaťa alebo osobe, ktorá sa osobne stará o dieťa, povinnosť podľa osobitného predpisu 9c)*

Dôvodová správa: Navrhuje sa, aby takúto možnosť ukladania povinností mal len súd, orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately ako správny orgán môže síce rozhodnúť v správnom konaní o tzv. ambulantných výchovných opatreniach upravených v § 12 zákona č. 305/2005 Z. z alebo v § 37 ods. 2 zákona rodine, avšak ukladanie povinností, ktorých znenie nie je možné naformulovať tak jednoznačne ako znenie výchovných opatrení, nie je možné zveriť správnemu orgánu.“.

3. Zmena povinnosti orgánu pri zostavovaní plánu výchovného opatrenia

§ 14 ods. 1 z. 305:

- =) *iná povinnosť* zložená súdom je **súčasťou plánu** výchovného opatrenia
- =) plán výkonu výchovného opatrenia je súčasťou plánu sociálnej práce s dieťaťom, jeho rodičmi alebo osobou, ktorá sa osobne stará o dieťa
- =) aj **iné ako akreditované subjekty** (určená právnická osoba alebo fyzická osoba) vypracúvajú plán výkonu výchovného opatrenia uloženého orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately alebo súdom

**4. Zrušenie hierarchického
usporiadania: od
ambulantného k
pobytovému výchovnému
opatreniu**

Dnes: § 37 ods. 3: Ak je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa **a ak výchovné opatrenia uvedené v odseku 2 nevedli k náprave**, súd dočasne odníme maloleté dieťa z osobnej starostlivosti

§ 37 ods. 5: Ak je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa, súd môže výchovné opatrenie podľa odseku 3 uložiť aj vtedy, ak jeho uloženiu nepredchádzalo výchovné opatrenie podľa odseku 2.

=) napr. drogovo závislé dieťa (vyňatie na resocializačný pobyt pred napomenutím)

**5. Možnosť sledovania
výchovného opatrenia aj
neštátnym subjektom (§ 37
ods. 7)**

**6. Včasnosť zhodnotenia
účinku výchovného
opatrenia (§ 37 ods. 8)**

Dnes: § 37 ods. 6: Súd hodnotí účinnosť výchovného opatrenia **po uplynutí obdobia**, ktoré uviedol v rozhodnutí o jeho uložení.

Novela: § 37 ods. 8: Súd hodnotí účinnosť výchovného opatrenia **priebežne tak, aby pred uplynutím obdobia**, ktoré uviedol v rozhodnutí o jeho uložení, zhodnotil splnenie účelu výchovného opatrenia.

=) zodpovedajúca nová úprava v zákone 305/2005
=)

§ 15 sa dopĺňa odsekom 4, ktorý znie:

„(4) Orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, ktorý poskytuje súčinnosť súdu pri vykonávaní výchovného opatrenia podľa osobitného predpisu,9d) sleduje účel výchovného opatrenia **tak, aby pred uplynutím obdobia, ktoré uviedol súd v rozhodnutí o jeho uložení, informoval súd o plnení účelu výchovného opatrenia.**“.

**Legislatívny príkaz
postupnosti:
od prirodzenej rodiny k
ústavnej starostlivosti**

§ 54 ods. 1: Náhradná osobná starostlivosť a pestúnska starostlivosť **majú prednosť** pred ústavnou starostlivosťou. Pred nariadením ústavnej starostlivosti je súd **povinný vždy skúmať, či maloleté dieťa nemožno zveriť do náhradnej osobnej starostlivosti, a ak to nie je možné do pestúnskej starostlivosti.**

**Pravidelné skúmanie
možností návratu dieťaťa
do prirodzenej rodiny**

§ 45 ods. 9:

Súd najmenej **raz za šesť mesiacov** zhodnotí v súčinnosti s orgánom sociálnoprávnej ochrany detí alebo v súčinnosti s inými osobami, ktoré sú oboznámené s pomermi maloletého dieťaťa, výkon náhradnej osobnej starostlivosti, a to najmä kvalitu starostlivosti o dieťa v náhradnej osobnej starostlivosti a skutočnosť, **či rodičia môžu zabezpečiť osobnú starostlivosť o maloleté dieťa.**“

§ 50 odsek 6:

Súd najmenej **raz za šesť mesiacov** zhodnotí v súčinnosti s orgánom sociálnoprávnej ochrany detí alebo v súčinnosti s inými osobami, ktoré sú oboznámené s pomermi maloletého dieťaťa, výkon pestúnskej starostlivosti, a to najmä kvalitu starostlivosti o dieťa v pestúnskej starostlivosti a skutočnosť, **či rodičia môžu zabezpečiť osobnú starostlivosť o maloleté dieťa.**“.

**Doplnenie zásady č. 3
(zásada ochrany
rodičovstva)**

čl. 3: Rodičovstvo je spoločnosťou mimoriadne uznávaným poslaním ženy a muža. **Spoločnosť uznáva, že pre všestranný a harmonický vývin dieťaťa je najvhodnejším stabilné prostredie rodiny tvorenej otcom a matkou dieťaťa.** Spoločnosť poskytuje rodičovstvu nielen svoju ochranu, ale aj potrebnú starostlivosť, najmä hmotnou podporou rodičov a pomocou pri výkone rodičovských práv a povinností.

=) vyjadrenie spoločenského presvedčenia

a) čo tvorí najvhodnejšie prostredie pre všestranný a harmonický vývin dieťaťa (**priorita prirodzeného prostredia dieťaťa**)

Potvrdenie medzinárodného záväzku:

čl. 7 Dohovoru o právach dieťaťa: každé dieťa má právo poznať svojich rodičov a právo na ich starostlivosť

II. časť bod 3 Usmernenia OSN o náhradnej starostlivosti o deti z roku 2009 : *Vzhľadom k tomu, že rodina je základnou jednotkou spoločnosti a prirodzeným prostredím pre rast, blaho a ochranu detí, je treba v prvom rade usilovať o ponechanie detí, či ich návrat do starostlivosti rodičov alebo, ak to nie je možné, blízkych príbuzných.*

=) vyjadrenie spoločenského presvedčenia

a) neznehodnocuje sa iná forma rodinného prostredia

- výklad v systéme existujúcich zásad: *spoločnosť chráni všetky formy rodiny*
- Aj prostredie rodiny tvorenej matkou a otcom môže byť **nestabilné!** => *napr. bude vhodnejšie zveriť dieťa do výlučnej osobnej starostlivosti jedného z rodičov, ak bude takéto prostredie **vhodnejšie** pre všestranný a harmonický vývin dieťaťa.*

doplnenie zásady č. 4 (zásada k právam
a povinnostiam v rodine)

Všetci členovia rodiny majú povinnosť
vzájomne si pomáhať a podľa svojich
schopností a možností zabezpečovať
zvyšovanie hmotnej a kultúrnej úrovne
rodiny. Rodičia majú právo vychovávať deti
v zhode s vlastným náboženským a
filozofickým presvedčením a povinnosť
zabezpečiť rodine pokojné a bezpečné
prostredie. ***Rodičovské práva
a povinnosti patria obom rodičom.***

**Legislatívne prízvukovanie zásady, že rodičia sú
pri výkone svojich rodičovských práv
rovnoprávni.**

**Zmena zákazu a obmedzenia
styku: zvýraznenie
subsidiarity**

- § 25 odsek 3 znie:
- „(3) Ak je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa, súd obmedzí styk maloletého dieťaťa s rodičom alebo zakáže styk maloletého dieťaťa s rodičom, ak nie je možné zabezpečiť záujem maloletého dieťaťa obmedzením styku maloletého dieťaťa s rodičom.“.

- zvýrazniť už dnes existujúci princíp, že obmedzenie alebo zákaz styku rodiča s dieťaťom je výnimočným zásahom **do výkonu rodičovského práva (*ultima ratio*)**.
- návrhom sa zvýrazňuje už dnes platný **princíp subsidiarity medzi obmedzením styku a zákazom styku**.
- Na základe tohto princípu má súd v konkrétnej situácii posudzovania záujmu dieťaťa a zásahu do rodičovského práva spravidla skúmať či záujem dieťaťa nemožno lepšie dosiahnuť obmedzením styku rodiča s dieťaťom.
- Ak to však nie je možné, až v tomto prípade súd zvolí ochranu záujmu dieťaťa vo forme zákazu styku.

**Zmena zverenia len na návrh
(§ 25 ods. 4)**

- V § 25 ods. 4 sa slová „aj bez návrhu“ nahrádzajú slovami „na návrh niektorého z rodičov“.

- Podľa súčasnej právnej úpravy môže **súd aj bez návrhu** zmeniť rozhodnutie o osobnej starostlivosti ak jeden z rodičov opakovane bezdôvodne a zámerne neumožňuje druhému rodičovi upravený styk s dieťaťom.
- Navrhuje sa vzhľadom na pretrvávajúce interpretačné a praktické problémy s aktuálnym znením upraviť znenie ustanovenia.
- **Je nereálne, aby nastala situácia, v ktorej by súd aj bez návrhu, t.j. bez prejavu vôle rodiča,** ktorého právo styku je znemožňované, mohol zmeniť rozhodnutie o osobnej starostlivosti a takpovediac proti jeho vôli zveril dieťaťa do jeho osobnej starostlivosti.

Zmena úpravy podstatnej veci (§ 35)

§ 35: Podstatnou vecou súvisiacou s výkonom rodičovských práv a povinností je aj odsťahovanie sa maloletého dieťaťa z okresu, v ktorom má maloleté dieťa bydlisko do iného okresu v Slovenskej republike, ak toto odsťahovanie **podstatne sťaží rodičovi styk s maloletým dieťaťom.**

Geografický korektív proti šikanóznemu výkonu práv a povinností druhého rodiča:

Za podstatné sťaženie styku **sa nepovažuje** odsťahovanie maloletého dieťaťa do okresu **susediaceho** s okresom, v ktorom má dieťa bydlisko, pričom okresom sa rozumie aj územie hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislava a územie mesta Košice.“.

Dva základné ciele:

1. jednoznačné zrovnoprávnenie vonkajšieho a vnútroštátneho odsťahovania
2. reakcia na **paradoxné situácie** v praxi:
  - rodič potrebuje súhlas ak sa dieťa vystahuje z BA-Petržalka do rakúskeho Kittsse (geografická vzdialenosť 5 Km),
  - iný súd nepovažuje odsťahovanie z BA do Košíc za podstatnú otázku,
  - iný rodič zase žiadal, aby súd rozhodol o presťahovaní sa zo Starého Mesta BA do BA Nového Mesta (kvôli prekročeniu hranice obvodu)

Silný akcent vybraných kritérií najlepšieho záujmu dieťaťa (čl. 5): **napr. prípady násilia v mieste bydliska dieťaťa**

=) kritika ustanovenia v 1. čítaní v NR SR

b) bezpečie dieťaťa ako aj bezpečie prostredia, v ktorom sa dieťa zdržiava,

c) ochrana dôstojnosti ako aj duševného, telesného a citového vývinu dieťaťa,

e) ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do dôstojnosti a ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do duševnej, telesnej a citovej integrity osoby, ktorá je dieťaťu blízkou osobou,

h) podmienky pre vytváranie a rozvoj vzťahových väzieb s obidvomi rodičmi, súrodencami a s inými blízkymi osobami

napr. prípady zmeny pracovných a bytových podmienok rodiča, ktorý má dieťa zverené do starostlivosti

f) podmienky na zachovanie identity dieťaťa a na rozvoj schopností a vlôh dieťaťa,

Zmena nemá obmedziť právo na slobodu pohybu rodiča!

=) aké sú sankcie alebo právne následky ak rodič v rozpore s dohodou alebo rozhodnutím súdu (posudzovanie ex post) presťahuje dieťa do iného okresu?

VÝKLADOVÁ OTÁZKA NA PRAX: Cieľ návrhu?:

ALEBO zamedzenie aktívnej legitímácie na podanie návrhu

=) „***KDE niet podstatnej veci súvisiacej s výkonom rodičovských práv a povinností TAM niet návrhu (aktívnej legitímácie?)***“

ALEBO šanca každého rodiča nechať vždy (za každých okolností prípadu) preskúmať čin rodiča smerujúci k presťahovaniu?

Môžu nastať zvláštnosti prípadu ak geografické kritérium vylučuje podstatnosť otázky?

Napr. presťahovanie z BA – Staré Mesto => BA II. (sídliisko tzv. Pentagón); alebo KE – centrum do sídliska Luník IX.

=> prevážiť môžu kritéria záujmu dieťaťa:

- b) bezpečie dieťaťa ako aj bezpečie prostredia, v ktorom sa dieťa zdržiava,
- c) ochrana dôstojnosti ako aj duševného, telesného a citového vývinu dieťaťa,
- f) podmienky na zachovanie identity dieťaťa a na rozvoj schopností a vlôh dieťaťa,

**Zrovnoprávnenie starých
rodičov detí
nezosobášených rodičov
pri práve styku**

- V § 36 ods. 1 sa za druhú vetu vkladá nová tretia veta, ktorá znie: „Ak je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa a ak to vyžadujú pomery v rodine, súd môže upraviť styk dieťaťa aj s blízkymi osobami.⁶⁾“.

**Zľahčenie náhradnej osobnej
starostlivosti pre blízke
osoby dieťaťa v rámci EÚ**

- V § 45 ods. 2 sa na konci pripája táto veta: „Ak sa má maloleté dieťa zveriť do náhradnej osobnej starostlivosti prarodiča, súrodenca maloletého dieťaťa alebo súrodenca rodiča maloletého dieťaťa, **splnenie podmienky trvalého pobytu na území Slovenskej republiky sa nevyžaduje za predpokladu, že prarodič, súrodenec maloletého dieťaťa alebo súrodenec rodiča maloletého dieťaťa má evidovaný trvalý pobyt alebo iný obdobný pobyt na území členského štátu Európskej únie.**“.

Brusell Ila: Nariadenie Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000 (Mimoriadne vydanie Ú. v. EÚ, kap. 19/zv. 6) v platnom znení).“.

- Postup podľa čl.: 56 Umiestnenie dieťaťa v inom členskom štáte

**Oznamovacia povinnosť voči
súdu v prípade NOS a
pestúnskej starostlivosti**

FO, ktorá má dieťa zverené do NOS a pestún sú povinní =) najmenej 30 dní pred dočasným premiestnením maloletého dieťaťa oznámiť súdu

- dočasné premiestnenie maloletého dieťaťa do cudziny na dobu dlhšiu ako tri mesiace spolu s údajom o mieste,
- účele a dĺžke pobytu v cudzine
- a o iných významných skutočnostiach súvisiacich s dočasným premiestnením“.

- =) štátom organizované a kontrolované formy starostlivosti
- =) legitimita evidencie a prehľadu o deťoch
- =) žiadne povolovacie konanie
- =) povinnosť sa nevzťahuje na situáciu, keď NOS vykonávajú prarodič, súrodenec maloletého dieťaťa alebo súrodenec rodiča maloletého dieťaťa má evidovaný trvalý pobyt alebo iný obdobný pobyt na území členského štátu Európskej únie.
- =) zmena obvyklého pobytu dieťaťa do krajiny pobytu fyzickej osoby

**Prekážka NOS a pestúnskej
starostlivosti u FO, ktorej
dieťa je odňaté z osobnej
starostlivosti**

V § 45 ods. 1 sa na konci pripája táto veta: „Osobe, ktorá nezabezpečuje osobnú starostlivosť o svoje maloleté dieťa z dôvodu, že jej bolo zo starostlivosti odňaté rozhodnutím súdu, **nemožno v čase trvania odňatia dieťaťa zverit' maloleté dieťa do náhradnej osobnej starostlivosti na čas trvania odňatia dieťaťa.**“ .

V § 48 ods. 2 sa na konci pripája táto veta: „Osobe, ktorá nezabezpečuje osobnú starostlivosť o svoje maloleté dieťa z dôvodu, že jej bolo zo starostlivosti odňaté rozhodnutím súdu, **nemožno zverit' maloleté dieťa do pestúnskej starostlivosti na čas trvania odňatia dieťaťa.**“ .

**Zmena platobného miesta
výživného v prípade NOS a
pestúnskej starostlivosti**

- „§ 51
- Súd pri rozhodovaní o zverení maloletého dieťaťa **do pestúnskej starostlivosti** určí rodičom alebo iným fyzickým osobám povinným poskytovať maloletému dieťaťu výživné rozsah ich vyživovacej povinnosti a súčasne im uloží povinnosť, **aby výživné maloletého dieťaťa zvereného do pestúnskej starostlivosti poukazovali počas trvania pestúnskej starostlivosti**, najdlhšie však do dosiahnutia plnoletosti dieťaťa úradu práce, sociálnych vecí a rodiny; po dovŕšení plnoletosti dieťaťa sú rodičia povinní poukazovať výživné dieťaťu.“.

- V § 45 odsek 8 znie:
- „(8) Súd pri rozhodovaní o zverení maloletého dieťaťa do náhradnej osobnej starostlivosti určí rodičom alebo iným fyzickým osobám povinným poskytovať maloletému dieťaťu výživné rozsah ich vyživovacej povinnosti a súčasne im uloží povinnosť, aby **výživné poukazovali počas trvania náhradnej osobnej starostlivosti najdlhšie však do dovŕšenia plnoletosti dieťaťa úradu práce, sociálnych vecí a rodiny**; po dovŕšení plnoletosti dieťaťa sú rodičia povinní poukazovať výživné dieťaťu.

- V § 45 odsek 8 znie:
- **POZOR VÝNIMKA:** Ak je osobou, ktorej je maloleté dieťa zverené do náhradnej osobnej starostlivosti prarodič, súrodenec maloletého dieťaťa alebo súrodenec rodiča maloletého dieťaťa podľa § 45 ods. 2 druhej vety, súd rodičom alebo iným fyzickým osobám povinným poskytovať maloletému dieťaťu výživné uloží povinnosť, aby výživné poukazovali osobe, ktorej bolo maloleté dieťa zverené do náhradnej osobnej starostlivosti.“.

-

- Cieľ: Od roku 2008 je na Slovenku účinná nová právna úprava podpory náhradnej starostlivosti, ktorá zaviedla aj finančnú podporu detí v náhradnej osobnej starostlivosti, z tohto dôvodu sa navrhuje, aby bola osvedčená konštrukcia s pestúnskej starostlivosti uplatňovaná **aj v prípade náhradnej osobnej starostlivosti. Zároveň sa navrhuje vzhľadom na praktické skúsenosti z pestúnskej starostlivosti jednoznačne upraviť, že úrad práce, sociálnych vecí a rodiny je odberným miestom len výživného maloletého dieťaťa.**

Zmena zapierania otcovstva podľa 1. domnienky

- Účelom vládneho návrhu zákona je reagovať na judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky. V rozhodnutí PL. ÚS 1/2010-57 z 20. apríla 2011 (nález publikovaný pod č. 290/2011 Z. z.) bolo vyslovené, že § 86 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“) nie je v súlade s článkom 6 ods. 1 a článkom 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

- Keďže Národná rada Slovenskej republiky neuviedla do šiestich mesiacov od vyhlásenia nálezu v Zbierke zákonov Slovenskej republiky ustanovenie § 86 ods. 1 zákona o rodine do súladu s článkom 6 ods. 1 a článkom 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, stratil § 86 ods. 1 zákona o rodine platnosť.

- „§ 86
- (1) Manžel môže **do troch rokov odo dňa, keď sa dozvedel o skutočnostiach dôvodne spochybňujúcich**, že je otcom dieťaťa, ktoré sa narodilo jeho manželke, zaprieť na súde, že je jeho otcom.
- (2) Ak manžel stratil spôsobilosť na právne úkony pred uplynutím lehoty na zapretie otcovstva, môže otcovstvo zaprieť jeho opatrovník do troch rokov odo dňa, keď sa dozvedel o skutočnostiach dôvodne spochybňujúcich otcovstvo.“.

- „§ 119b
- Prechodné ustanovenia
- k úpravám účinným od 1. januára 2016
-
- (1) Ak sa manžel alebo jeho opatrovník do 31. decembra 2015 dozvedel o skutočnostiach dôvodne spochybňujúcich, že manžel je otcom dieťaťa, **ktoré sa po 7. septembri 2008** narodilo jeho manželke, môže manžel alebo jeho opatrovník na súde zaprieť, že manžel je otcom tohto dieťaťa do **31. decembra 2018**, **ak sa** v tejto veci nezačalo konanie pred 1. januárom 2016.

ESL'P: rešpektovanie súkromného života vyžaduje, aby biologická a spoločenská realita prevažovala nad právnymi domnienkami, ktoré sa uplatňujú napriek zistenej realite

Avšak: judikatúra sledujúca cieľ zabezpečenia právnej istoty a ochrany záujmov dieťaťa, vychádza z ustáleného princípu, že zavedenie lehôt pre začatie konania o zapretie otcovstva je legitímne a ospravedlniteľné.

Tieto lehoty však majú byť ustanovené tak, aby boli „rozumné“ a aby v skutočnosti nespôsobili úplné odňatie možnosti zaprieť otcovstvo, ako to bolo napríklad v prípade Shofman proti Rusku (rozhodnutie z 24. novembra 2005).

**Upevnenie práva dieťaťa
vyjadriť samostatne svoj
názor a vyjadrovať ho
slobodne vo všetkých
veciach**

Nový § 43 ods. 1:

Maloleté dieťa má právo vyjadrovať svoj názor slobodne vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú.

Zosúladenie s čl. 12 Dohovor o právach dieťaťa

=) nositeľom práva „vyjadriť samostatne svoj názor“ je bez ohľadu na vek a rozumovú vyspelosť !!!

VŠEOBECNÝ KOMENTÁR č. 12 (2009)

k právu dieťaťa byť vypočuté:

(v) „Pričom sa názorom detí musí venovať náležitá pozornosť na základe ich veku a úrovne vyspelosti“

- Názory dieťaťa ***sa musí venovať*** „náležitá pozornosť na základe ich veku a úrovne vyspelosti“. Toto slovné spojenie odkazuje na schopnosť dieťaťa, ktorú je potrebné posúdiť na to, aby bolo možné jeho názory zodpovedajúco zvážiť, alebo aby mu bolo možné vysvetliť, akým spôsobom jeho názory ovplyvnili výsledok procesu.

§ 179b OSP
Povolenie súdu na výkon
oprávnenia vo veci
starostlivosti o
maloletých

**I. Oprávnenia podľa
zákona č. 305/2005 Z. z. o
sociálnoprávnej ochrane
detí a o sociálnej kuratele**

**II. Oprávnenie podľa
zákona č. 99/1963 Z. z.
(OSP)**

**I. Oprávnenia podľa
zákona č. 305/2005 Z. z. o
sociálnoprávnej ochrane
detí a o sociálnej kuratele**

Nové ukotvenie a spresnenie zákonných oprávnení zamestnanca orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately

§ 93b písm. a) až g) zákona
č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej
ochrane detí a o sociálnej kuratele

Čl. 2 ods. 2: Štátne orgány môžu konať iba na
základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a
spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

nejasne vyjadrené **kompetenčné hranice a povinnosti** v situácii, keď je potrebné preveriť informácie nasvedčujúce tomu, že dieťa je vystavené ohrozeniu života, zdravia, neľudskému alebo zlému zaobchádzaniu

Pracovné úvahy a zhodnotenie platnej úpravy

Prax => problémy keď orgány sociálnoprávnej ochrany a kurately **nemôžu spoľahlivo** preveriť úroveň ochrany života, zdravia dieťaťa alebo to, či je dieťa vystavené neľudskému alebo zlému zaobchádzaniu.

posilnenie kompetenciu polície =>
otváranie obydlia (limitované *potrebou existencie dôvodnej obavy, že je ohrozený život alebo vážne ohrozené zdravie osoby a otvorenie obydlia neznesie odklad*)

**Detto domová prehliadka – limity Tr.p.
(*dôvodné podozrenie*)**

nevhodnosť „preventívne“ používať
inštitút **predbežného opatrenia**, keď
v urgentných situáciách je možné vyňať
dieťa z osobnej starostlivosti rodičov avšak
samotný akt vyňatia je pre dieťa stresujúci
§ 75a ods. 1 OSP

doterajšie právomoci polície a orgánu soc. nie sú dotknuté => prípady bezprostredného ohrozenia dieťaťa !!! § 27 zákona o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele, t. j. v režime predbežného opatrenia súdu zabezpečiť ochranu života a zdravia dieťaťa)

Navrhovaná úprava **v žiadnom prípade neoprávňuje** orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately **k odnímaniu detí bez rozhodnutia súdu.**

**1. Oprávnenie preverovať stav dieťaťa
- § 93b ods. 1 písm. a)**

**2. Oprávnenie zisťovať úroveň starostlivosti
o dieťa, výchovy a všestranného vývinu -
písm. § 93b ods. 1 b)**

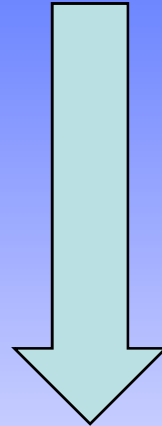
**3. Oprávnenie preverovať vhodnosť
prostredia § 93b ods. 1 - písm. c)**

4. Oprávnenie predvolať osoby - zistenie informácií potrebných na účely vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately - § 93b ods. 1 písm. f)

5. Oprávnenie zhotovovať obrazový, obrazovo-zvukový a zvukový záznam dieťaťa a prostredia - § 93b ods. 1 písm. g)

Oprávnenie preverovať stav dieťaťa

UPSVAR: Oprávnenie preverovať stav dieťaťa - § 93b ods. 1 písm. a)

SÚD: Oprávnenie povoliť orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, aby zabezpečil otvorenie obydľia a vstúpil doň na účel výkonu oprávnenia preverovať - § 179b OSP

Povaha inštitútu:

- =) bude slúžiť len v konaniach, ktoré sa týkajú maloletého dieťaťa
- =) inštitút ***sui generis*** =) vykazuje znak neodkladného opatrenia (PO), no na druhej strane vykazuje znaky inštitútu **zabezpečenia dôkazu**.
- =) **AVŠAK** rozdiel od zabezpečenia dôkazu, kde musí podľa litery § 78 ods. 1 platného OSP dôkaz existovať =) **oprávnenie má slúžiť na vyvrátenie alebo potvrdenie dôkaz**

POZOR! autonómna a zákonná právomoc
UPSVARu!

Súd **nepovoľuje** oprávnenie preverovať stav
dieťaťa !

**II. Oprávnenie podľa
zákona č. 99/1963 Z. z.
(OSP)**

Základné hmotnoprávne podmienky

=) orgán sociálnoprávnej ochrany a kurately musí súdu **osvedčiť**, že

a) má **k dispozícii** informácie nasvedčujúce tomu, že dieťa je vystavené **ohrozeniu života, zdravia, neľudskému alebo zlému zaobchádzaniu**

b) tieto informácie **nie je možné overiť výkonom oprávnení podľa zákona** (že zamestnancovi orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately **nebolo umožnené** tieto informácie osobne preveriť výkonom oprávnenia **podľa zákona**)

=) nedokazuje sa, ale len osvedčuje (vid'.
predbežné opatrenie)

=) môže, ale nemusí súvisieť s existujúcim
konaním starostlivosti o mal dieťa

=) nepreukazuje dôvodnú obavu alebo
podozrenie

**Aké oprávnenia môže
orgán použiť na overenie
informácií?**

oprávnenie zamestnanca orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately **osobne preverovať** v prirodzenom rodinnom prostredí a v náhradnom rodinnom prostredí informácie o tom, že by dieťa mohlo byť vystavené ohrozeniu života, zdravia alebo neľudskému alebo zlému zaobchádzaniu. § 93b ods. 1 písm. a)

Prirodzené rodinné prostredie je domáce prostredie dieťaťa, rodiny alebo plnoletej fyzickej osoby.

Ak je to vhodné a účelné, opatrenia podľa zákona sa vykonávajú aj v širšom sociálnom prostredí dieťaťa, rodiny alebo plnoletej fyzickej osoby a v domácnostiach fyzických osôb, ktoré sú s nimi v príbuzenskom vzťahu alebo ktoré majú s nimi blízky vzťah (§ 4 ods. 2 zákona).

Náhradné rodinné prostredie je domáce prostredie plnoletej fyzickej osoby, ktorej súd zveril dieťa do starostlivosti podľa osobitného predpisu alebo ktorej bolo dieťa dočasne zverené rozhodnutím (§ 4 ods. 3 zákona).

POZOR! toto oprávnenie má orgán na základe **zákona bez toho, aby o tom rozhodol súd**

=) z dikcie návrhu zákona (§ 93b ods. 2 zákona): oprávnenie osobne preverovať v prirodzenom rodinnom prostredí a v náhradnom rodinnom prostredí informácie o tom, že by dieťa mohlo byť vystavené ohrozeniu života, zdravia alebo neľudskému alebo zlému zaobchádzaniu možno vykonať, ak na vstup do **obydlia udelila súhlas plnoletá fyzická osoba** v obydlí.

•V návrhu zákona je **vyjadrený ústavný limit primeranosti** výkonu oprávnení a to tak, že oprávnenie musí byť vykonané spôsobom, ktorý neprekročí mieru nevyhnutnú na dosiahnutie jeho účelu a ktorý bude zodpovedať veku dieťaťa, rozumovej vyspelosti dieťaťa a závažnosti situácie, v ktorej sa dieťa nachádza. § 93b ods. 2 druhá veta zákona.

- Z výkonu oprávnenia vyhotoví zamestnanec orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately **písomný záznam**. Súčasťou písomného záznamu je aj uvedenie dôvodov, pre ktoré zamestnanec orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately oprávnenie vykonal. § 93b ods. 3 zákona.

**Súvisiace povinnosti
rodičov = možnosti
UPSVARU predtým než
osloví súd**

- rodič dieťaťa a iná osoba, ktorá sa osobne stará o dieťa, je povinná

- a) umožniť zamestnancovi orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately výkon jeho oprávnení a poskytnúť mu **potrebné informácie a doklady na účely výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately,**

- b) na požiadanie orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately s ním osobne spolupracovať pri ochrane práv a právom chránených záujmov dieťaťa,

c) osobne sa dostaviť na miesto uvedené v predvolaní orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a ak je to uvedené v predvolaní orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately zabezpečiť aj účasť dieťaťa

Povinnosť zamestnancov orgánu sociálnoprávnej ochrany a kurately preverovať stav dieťaťa prioritne bez potreby použitia inštitútu povolenia vstupu do obydľia dieťaťa.

Návrh zákona **priorizuje** potrebu overiť informácie nasvedčujúce tomu, že dieťa je vystavené ohrozeniu života, zdravia, neľudskému alebo zlému zaobchádzaniu **menej závažným spôsobom t.j. bez potreby využiť inštitút povolenia vstupu do obydlija dieťaťa. § 93f OSP.**

- Orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately by mal preto využiť oprávnenie
- osobne preverovať starostlivosť o výchovu, zdravie, výživu a všestranný vývin dieťaťa alebo osobne zisťovať dôvody nevhodného správania sa detí najmä návštevou dieťaťa a rozhovorom s dieťaťom, s rodičom dieťaťa, s inou osobu, ktorá sa osobne stará o dieťa, alebo s fyzickou osobu, ktorá má s dieťaťom blízky vzťah,**

- **osobne preverovat' vhodnost'** prostredia dieťaťa pre zabezpečenie výchovy a všestranného vývinu dieťaťa
- osobne zisťovat' alebo osobne preverovat' informácie o negatívnych vplyvoch na život, zdravie, fyzický vývin, psychický vývin a sociálny vývin dieťaťa v otvorenom prostredí,

• **zist'ovat' v škole**, v školskom zariadení, u poskytovateľa všeobecnej ambulantnej starostlivosti pre deti a dorast, s ktorým má uzatvorenú dohodu o poskytovaní všeobecnej ambulantnej starostlivosti, alebo u inej osoby informácie o zabezpečovaní starostlivosti o výchovu a všestranný vývin dieťaťa,

• **predvolať** dieťa, rodiča dieťaťa, inú osobu, ktorá sa osobne stará o dieťa, fyzickú osobu, ktorá má s dieťaťom blízky vzťah, alebo inú fyzickú osobu, ktorá môže poskytnúť informácie o prostredí dieťaťa.

**Povinnosť zamestnancov orgánu
sociálnoprávnej ochrany
a kurately pred podaním návrhu
na súd**

• Ak má orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately informácie nasvedčujúce tomu, že dieťa je vystavené ohrozeniu života, zdravia, neľudskému alebo zlému zaobchádzaniu a zamestnancovi orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately nie **je umožnené preverit' stav dieťaťa**, môže orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately **podat' súdu návrh na použitie inštitútu povolenia vstupu do obydlija dieťaťa podľa OSP.**

- Orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately je povinný, **pred podaním návrhu na povolenie oznámiť**, či i len ústne, rodičovi alebo inej osobe, ktorá sa osobne stará o dieťa, že podá návrh na povolenie.
- Ak to nie je možné alebo účelné, uvedie orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately túto skutočnosť v návrhu na povolenie.

- Orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately je povinný, **pred podaním návrhu na povolenie oznámiť**, či i len ústne, rodičovi alebo inej osobe, ktorá sa osobne stará o dieťa, že podá návrh na povolenie.
- Ak to nie je možné alebo účelné, uvedie orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately túto skutočnosť v návrhu na povolenie.

Podanie návrhu a jeho náležitosti

- orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately uvedie
  - a) dôvod, pre ktorý je potrebné preveriť stav dieťaťa,
  - b) zdroj informácií, ktoré viedli k výkonu oprávnení podľa § 93b ods. 1 písm. a) až f) zákona,
  - c) využité oprávnenia podľa § 93b ods. 1 písm. a) až f) zákona alebo dôvod ich nevyužitia,
  - d) ďalšie dôležité skutočnosti o stave dieťaťa, ktoré sú mu známe,

- orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately uvedie
- e) identifikáciu obydliá. ,

Test ústavnosti nového oprávnenia

=) ide o oprávnenie príbuzné inštitútu domovej prehliadky, avšak nenachádza oporu v ustanovení čl. 21 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, **ale v ustanovení čl. 21 ods. 3!**

=) „zásah je nevyhnutný v demokratickej spoločnosti“

1. Legalita

1. **LEGALITA** => I. ÚS 117/07: kvalita právnej úpravy, konkretizovanie zákonných prostriedkov

=> úprava § 179b OSP

=> úprava § 93b a nasl. zákona č. 305/2005 Z.z.

v OSP sa už nachádza inštitút príbuzný (podobný) navrhovanému inštitútu.
Novela OSP v súvislosti s výkonom rozhodnutia o výchove maloletých detí, ktorá nadobudla účinnosť dňa 1. 1. 2012

podrobná právna úprava a presne upravuje
procesné postupy, lehoty, priebeh
a zdokumentovanie výkonu oprávnení tak súdu ako
aj orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej
kurately.

Princíp právneho štátu =) požiadavka právnej istoty, ktorej „neopomenuteľným komponentom je predvídateľnosť práva“.

Tá „spočíva okrem iného v tom, že všetky subjekty práva môžu odôvodnene očakávať, že príslušné štátne orgány budú konať a rozhodovať podľa platných právnych predpisov, že ich budú správne vykladať a aplikovať (napr. II. ÚS 10/99, II. ÚS 234/03, IV. ÚS 92/09).

S uplatňovaním princípu právnej istoty v právom štáte sa tiež spája požiadavka **všeobecnosti, platnosti, trvácnosti, stability, racionálnosti a spravodlivého obsahu právnych noriem**; (m. m. PL. ÚS 15/98, PL. ÚS 1/04, PL. ÚS 8/04) medzi ústavné princípy vlastné právnemu štátu patrí aj **zákaz svojvôle** v činnosti štátnych orgánov, ako aj zásada primeranosti (m. m. PL. ÚS 52/99, PL. ÚS 49/03, PL. ÚS 1/04).“

2. Legitímnost'

2. LEGITÍMNOSŤ => ochrana záujmov výslovne uvedených v Ústave SR (nevyhnutnosť zásahu v demokratickej spoločnosti na ochranu života alebo zdravia)

=> **legitímny účel:**

preverenie informácie o tom, že by dieťa mohlo byť vystavené ohrozeniu života, zdravia alebo neľudskému alebo zlému zaobchádzaniu (ďalej len „preverenie stavu dieťaťa“) (§ 93b a nasl.)

§ 179b OSP detto

=) legitímny účel:

Oprávnenie má umožniť osobne a hlavne efektívne preverovať úroveň ochrany života, zdravia, vystavenie dieťaťa neľudskému alebo zlému zaobchádzaniu, čím má orgán dostať k dispozícii dostatok informácií, **aby následne mohol iniciovať opatrenia smerujúce na zabezpečenie riadnej výchovy dieťaťa**, ktoré sú upravené v zákone o rodine, zákone o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a v OSP.

=) ochranná funkcia štátu voči deťom – ústavný záväzok:

- Podľa nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky existuje povinnosť štátu zaručiť, že práva a slobody zaručené ústavou budú chránené **aj vo vzťahoch medzi súkromnými osobami**. Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 47/97 z 27. októbra 1997
http://portal.concourt.sk/Zbierka/1997/20_97s.pdf

=) ochranná funkcia štátu voči deťom – ústavný záväzok:

rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (I. ÚS 4/02) súdy tým, že ***neprijali včasné a efektívne opatrenia zamerané na ochranu pred zlým zaobchádzaním*** (v danom prípade došlo k páchaniu násilia na maloletých deťoch – sťažovateľoch), porušili práva maloletých na ochranu proti neľudskému a ponižujúcemu zaobchádzaniu (čl. 16 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky) a právo na ochranu pred telesným alebo duševným násilím, urážaním alebo zneužívaním (čl. 19 Dohovoru o ochrane práv dieťaťa).

=) medzinárodný záväzok

Ustanovenie **čl. 19 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa** upravuje povinnosť štátov, aby „prijímali všetky potrebné zákonodarné, správne, sociálne a výchovné opatrenia na ochranu detí pred akýmkoľvek telesným alebo duševným násilím, urážaním alebo zneužívaním (vrátane sexuálneho zneužívania), zanedbávaním alebo nedbanlivým zaobchádzaním, trýznením alebo vykorisťovaním počas doby, keď sú v starostlivosti jedného alebo oboch rodičov, zákonných zástupcov alebo akýchkoľvek iných osôb starajúcich sa o dieťa“.

3. Vhodnost'

3. VHODNOSŤ =)

Pokiaľ ide o **kritérium vhodnosti**, Ústavný súd Slovenskej republiky konštatoval, že zákonodarcom zvolené opatrenie má byť **spôsobilé dosiahnuť zamýšľaný cieľ**. porovnaj ÚS 111/2011.

Možnosť prekonať prekážku (napr. vchodové dvere) do obydlija dieťaťa je preto vhodné resp. až nevyhnutné.

4. Proporcionalita

4. PROPORCIONALITA => I. ÚS 13/00: zásah do základného práva alebo slobody **musí**
-zodpovedať naliehavej spoločenskej potrebe
-byť primeraný sledovanému legitímnemu cieľu

V návrhu zákona možno nájsť viacero ustanovení, ktoré komplexne a vzájomne vytvárajú ***mechanizmus brzd a protiváh*** k najzávažnejšiemu z oprávnení.

ZÁKONNÉ GARANCIE PROPORCIONALITY v navrhovanej úprave sú nasledovné:

I. Súdna kontrola a fakultatívnosť povolenia: ....súd môže povoliť.... (§ 179b ods. 1 OSP)

adekvátne a účinné záruky, ktoré štrasburská judikatúra pri ochrane práva na súkromný a rodinný život (čl. 8 Európskeho dohovoru o ľudských právach a slobodách) kladie napríklad na podmienky domovej prehliadky s cieľom zamedziť jej zneužitiu (*rozhodnutie Smirnov proti Rusku zo dňa 7.6.2007 a Buck proti Nemecku zo dňa 28.4.2005*)

I. Súdna kontrola a fakultatívnosť povolenia:

- Súd má úplné diskrečné právo rozhodnúť, či povolí aby orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately zabezpečil otvorenie obydliia a vstúpil doň. § 179b ods. 1 prvá veta OSP.

II. osvedčenie splnenia zákonných podmienok (podmienka aktívnej legitimácie na podanie návrhu) § 179b ods. 2 OSP v spojení s § 93f ods. 3 zákona:

- 1. dôvod, pre ktorý je potrebné preveriť stav dieťaťa** – v tomto prípade to budú informácie nasvedčujúce tomu, že dieťa je vystavené ohrozeniu života, zdravia, neľudskému alebo zlému zaobchádzaniu,
- 2. zdroj informácií, ktoré viedli k výkonu oprávnení** - budú uvedené **všetky dostupné zdroje informácií o stave dieťaťa**, t.j. nielen prvotná informácia, ale aj prípadné informácie získané z iných zdrojov,

- 3. využité oprávnenia** na preverenie stavu dieťaťa **alebo dôvod ich nevyužitia** – jednoznačne budú popísané všetky úkony a kroky orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, ktoré vykonal, a to aj v prípade, že ich výsledok nevedol k potvrdeniu alebo vyvráteniu informácií o stave dieťaťa,

- 4. ďalšie dôležité skutočnosti o stave dieťaťa**, ktoré sú mu známe – na tomto mieste budú uvedené informácie o dieťati, rodine, ktoré sú orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately známe,

5. **návrh osôb, ktoré môžu napomôcť výkonu oprávnenia, na ktoré sa má vzťahovať povolenie** – navrhuje sa, aby na uľahčenie komunikácie s dieťaťom mohli byť okrem zástupcov orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a policajta prítomné iné vhodné osoby napríklad učiteľka zo škôlky, pediater dieťaťa, zástupca obce; tieto osoby musia so svojou účasťou súhlasiť,
6. **identifikáciu obydla** – súčasťou návrhu bude čo najpodrobnejšia identifikácia obydla.

III. Viaceré ustanovenia o poučovacej, oznamovacej a dokumentačnej povinnosti =>
prispievajú k transparentnosti a kontrolovateľnosti oprávnení.

Súdu musí byť preukázané, že orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately splnil svoju povinnosť pred podaním návrhu na povolenie **oznámiť**, čo i len ústne, zákonnému zástupcovi alebo inej osobe, ktorá sa osobne stará o dieťa, že bude podaný návrh na povolenie.
Ustanovenia § 93f ods. 2 a § 93g ods. 5 zákona.

V prípade, kedy nebude možné takéto oznámenie, bude musieť byť táto skutočnosť uvedená v návrhu na povolenie.

Z výkonu oprávnenia vstupu do obydľia a iných osobitných oprávnení má zamestnanec orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately povinnosť **vyhotoviť písomný záznam**.

Súčasťou písomného záznamu je aj uvedenie dôvodov, pre ktoré zamestnanec orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately oprávnenie vykonal. § 93b ods. 3 zákona.

- Orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately **bezodkladne oznámi vykonanie** súdom povoleného vstupu do obydlija vlastníkovi obydlija, ak nebol prítomný v obydlí a spracuje a **doručí súdu** písomný záznam z priebehu výkonu oprávnení súdu do dvadsiaticich pracovných dní od uzavretia bytu alebo od uplynutia doby platnosti povolenia. § 93g ods. 11 zákona.

- Zákon upravuje **podrobne povinnosti zamestnanca súvisiace so zhotovovaním záznamu**. Má platiť povinnosť predchádzajúceho informovania prítomných osôb s vyhotovovaním záznamu a o dôvodoch jeho vyhotovovania. § 93c ods. 1 zákona.

- Osobitne má zamestnanec povinnosť vysvetliť dieťaťu dôvody vyhotovovania záznamu, ako aj ďalšie použitie záznamu spôsobom primeraným veku a rozumovej vyspelosti dieťaťa.

- O tom, že bude vyhotovovaný záznam musí zamestnanec informovať **ešte pred tým**, ako mu je umožnený vstup do obydliá. § 93c ods. 2 zákona.

- Výnimka z danej povinnosti bude **urgentná** situácia, ktorú zistí orgán na mieste. Informovať vopred nebude musieť vtedy ak sa počas návštevy v obydlií objavia okolnosti nasvedčujúce tomu, že dieťa je vystavené ohrozeniu života, zdravia alebo neľudskému alebo zlému zaobchádzaniu a dané je potrebné zaznamenať tak, aby mohol byť zabezpečený **zákonným spôsobom dôkaz**, ktorý bude môcť byť použitý v súdnom, správnom či v inom konaní.

- V záujme ochrany záujmov osôb, ktoré sa v obydlí nachádzajú sa tiež ukladá povinnosť zamestnanca **vyhotoviť zvukový záznam vždy na požiadanie** prítomnej fyzickej osoby v obydlí, t.j. z priebehu vykonávania opatrení v obydlí, t.j. aj vtedy kedy zamestnanec nemal v úmysle záznam zhotovovať.
§ 93c ods. 3 zákona.

- V záujme ochrany dieťaťa sa navrhuje **vylúčiť pôsobnosť zákona č. 211/2000 Z. z.** o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov vo vzťahu k informáciám, ktoré sú zachytené v obrazovom zázname, obrazovo-zvukovom zázname a zvukovom zázname.

- Orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately má však **jednoznačne stanovenú povinnosť** poskytnúť tieto záznamy súdu, orgánom činným v trestnom konaní a kontrolným orgánom.

- Vzhľadom na skúsenosti s vyhotovovaním videozáznamov a fotografií na účely sprostredkovania náhradnej rodinnej starostlivosti sa navrhuje upraviť aj spôsob nakladania s poškodenými záznamami, t.j. spísanie záznamu a zachovanie záznamu v dokumentácii i napriek poškodeniu.

- § 93c ods. 5 zákona.

- Zamestnanec orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately sa pri výkone oprávnení **preukazuje písomným poverením** orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.
- Zákon predpisuje **obligatórne náležitosti poverenia**. To má obsahovať *meno a priezvisko zamestnanca, funkčné zaradenie zamestnanca, názov a sídlo orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, meno a priezvisko riaditeľa orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a jeho podpis a odtlačok úradnej pečiatky orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.*
- § 93d zákona.

IV. ultima ratio skúmané súdom

...a oprávnenie preverovať **nie je možné dosiahnuť** inak....

Jedná sa o poslednú a najkrajnejšiu možnosť.

=) **preventívna funkcia** t.j. má pôsobiť napríklad na osoby nachádzajúce sa v obydľi dieťaťa a neumožňujúce orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately vstúpiť do obydlia, tak, že pre túto osobu existuje hrozba, že dôjde k násilnému prekonaniu prekážky (napr. dverí) v obydľi. 200

V. výzva na dobrovoľné plnenie zákonnej povinnosti

Orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately je povinný pred otvorením obydľia a pred vstupom do obydľia na základe povolenia súdu **vyzvať osobu v obydľí k dobrovoľnému umožneniu preverenia stavu dieťaťa.** § 93g ods. 5 písm. c) zákona.

VI. maximálna dĺžka platnosti povolenia

- Ako garancia proti prípadnému šikanóznemu výkonu oprávnenia je **limitácia jeho trvania** jasne stanovenými pravidlami.
- Maximálna doba platnosti je **najviac sedem pracovných dní** od jeho doručenia orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.
- Samozrejme, že súd môže určiť v uznesení **aj kratšiu lehotu platnosti**.

VI. maximálna dĺžka platnosti povolenia

- Ďalej uznesenie zaniká márnym uplynutím tejto lehoty alebo jeho vykonaním.
- Povolenie zaniká aj tým, že fyzická osoba nachádzajúca v obydlí bez toho, aby bolo potrebné obydlie otvoriť a vstúpiť doň, umožnila orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately riadny výkon oprávnenia preverovať. § 179b ods. 4 OSP.
- § 179b ods. 5 OSP.

VII. diskrečná a fakultatívna právomoc orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately

- Tak ako OSP ustanovuje diskrečnú právomoc súdu rozhodnúť o povolení, tak i zákon zveruje **diskrečnú a fakultatívnu právomoc** orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podať návrh. § 179b ods. 1 OSP.
- § 93f ods. 1 zákona.

VII. diskrečná a fakultatívna právomoc orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately

- Výlučnú aktívnu legitimáciu na podanie návrhu **má len** orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a žiadny iný orgán alebo iná osoba. § 179b ods. 1, 2 a 3 OSP.

VII. diskrečná a fakultatívna právomoc orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately

- **POZOR! V návrhu OSP sa upravuje aktívna legitimácia na **podanie odvolania proti rozhodnutiu o návrhu na vydanie povolenia len pre osobu, ktorá sa osobne stará o dieťa.****
- **Orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately nemá oprávnenie podať odvolanie => tlak, aby orgán zodpovedne, plnohodnotne a riadne pripravil návrh.**

VIII. Garancia šetrnosti a primeranosti výkonu oprávnení

Zamestnanec orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, policajt a prizvaná fyzická osoba sú pri vstupe do obydliá na základe povolenia súdu a preverení stavu dieťaťa
povinní dbať na česť a ľudskú dôstojnosť fyzických osôb v obydlí, nesmú **zasahovať do základných práv a slobôd** fyzických osôb v obydlí **nad mieru nevyhnutnú** na dosiahnutie účelu preverenia stavu dieťaťa a výkon tohto oprávnenia musí byť ukončený bezodkladne po tom, ako sa splní jeho účel. § 93g ods. 7 zákona.

IX. Účasť prizvaných osôb pri výkone oprávnenia

Na zvýšenie neutrality výkonu oprávnenia a na zabezpečenie šetrnosti priebehu výkonu pre samotné dieťa návrh zákona obsahuje **zákonné splnomocnenie, aby** so zamestnancom orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately vstúpila do obydlija prizvaná fyzická osoba.

- Táto osoba s tým musí súhlasiť a zákon od nich očakáva, že by prípadne mohli napomôcť prevereniu stavu dieťaťa. § 93g ods. 2 prvá veta zákona. § 93g ods. 2 zákona.

- Prizvanou osobou **môže byť**
- - zástupca školy,
- - zástupca školského zariadenia,
- - všeobecný lekár pre deti a dorast, s ktorým má dieťa uzatvorenú dohodu o poskytovaní všeobecnej ambulantnej starostlivosti,
- - zamestnanec akreditovaného subjektu, ak akreditovaný subjekt vykonával pre dieťa niektoré z opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately,
- - iná fyzická osoba. § 93g ods. 2 druhá veta zákona.

- Uvedený výpočet **je demonštratívny** výpočet prizvaných osôb, čo nevylučuje možnosť prizvať inú vhodnú osobu, ktorá môže napomôcť uľahčeniu preverenia stavu dieťaťa.
- Prizvanou fyzickou osobou **nemôže byť ten**, kto by vstupom do obydlija alebo účasťou na preverení stavu dieťaťa mohol sledovať svoj vlastný záujem. § 93g ods. 2 tretia veta zákona.
- Zamestnanec orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately môže vyzvať policajta alebo prizvanú fyzickú osobu, **aby ho počas preverenia stavu dieťaťa nesprevádzali**, ak je to vzhľadom na najlepší záujem dieťaťa vhodné. § 93g ods. 4 zákona.

- Uvedený výpočet **je demonštratívny** výpočet prizvaných osôb, čo nevylučuje možnosť prizvať inú vhodnú osobu, ktorá môže napomôcť uľahčeniu preverenia stavu dieťaťa.
- Prizvanou fyzickou osobou **nemôže byť ten**, kto by vstupom do obydlija alebo účasťou na preverení stavu dieťaťa mohol sledovať svoj vlastný záujem. § 93g ods. 2 tretia veta zákona.
- Zamestnanec orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately môže vyzvať policajta alebo prizvanú fyzickú osobu, **aby ho počas preverenia stavu dieťaťa nesprevádzali**, ak je to vzhľadom na najlepší záujem dieťaťa vhodné. § 93g ods. 4 zákona.

**Predpoklady
efektívnosti inštitútu
povolenia vstupu do
obydlia dieťaťa.**

- Zákon explicitne vyjadruje, že povolenie súdu sa vzťahuje aj **na zabezpečenie otvorenia obydliá** orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.
- To znamená, že obydlie bude **otvárať len orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a nie príslušník Policajného zboru**, ktorý poskytuje orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a prizvaným osobám ochranu alebo prizvaná fyzická osoba. 179b ods. 1 druhá veta OSP.

- Zákon explicitne vyjadruje, že povolenie súdu sa vzťahuje aj **na zabezpečenie otvorenia obydli**a orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.
- To znamená, že obydlie bude **otvárať len orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a nie príslušník Policajného zboru**, ktorý poskytuje orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a prizvaným osobám ochranu alebo prizvaná fyzická osoba. 179b ods. 1 druhá veta OSP.

I. Osobitné vymedzenie miestnej príslušnosti

- určená obvodom obydli dieťaťa, v ktorom sa dieťa nachádza § 179b ods. 2 prvá veta OSP.

II. úzky okruh účastníctva konania: (§ 179b ods. 2 v spojení s § 90 OSP):

účastníkom konania o povolení je

a) orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej a kurately

b) osoba, ktorá sa osobne stará o dieťa. (§ 6 druhá veta zákona 305 =) *rodič, osvojiteľ, poručník, opatrovník a osoba, ktorej súd zveril dieťa do osobnej starostlivosti alebo pestúnskej starostlivosti alebo do starostlivosti budúcich osvojiteľov.*

=) druhá definícia pojmu účastník konania

III. aj bez výsluchu účastníka konania a bez nariadenia pojednávania. § 179b ods. 2 tretia veta OSP.

IV. skrátená lehota na rozhodnutie o návrhu:

rozhodnúť o návrhu **bezodkladne**. Najneskôr však **do 24 hodín** od doručenia návrhu, ktorý má náležitosti ustanovené osobitným predpisom. § 179b ods. 3 prvá veta OSP.

Súd rozhodne najneskôr vo vyššie uvedenej lehote vo **forme uznesenia o povolení** alebo uznesením o **zamietnutí návrhu**. § 179b ods. 3 prvá veta OSP.

IV. skrátená lehota na rozhodnutie o návrhu:

Lehota 24 hodín sa vzťahuje na rozhodnutie bez ohľadu na to, či sa návrhu vyhovie alebo nie.

Lehota 24 hodín je nie len lehotou na rozhodnutie, ale **aj na expedovanie (odoslanie) rozhodnutia.**

V. Osobitné doručovanie => predbežná vykonateľnosť neprávoplatného rozhodnutia

V. Osobitné doručovanie

- Rozhodnutie sa v rovnakej lehote doručuje **v mieste sídla súdu** orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.
- Táto lehota na doručenie **sa nevzťahuje na** doručovanie rozhodnutia osobe, ktorá sa osobne stará o dieťa.
- Doručenie rozhodnutia orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately je veľmi dôležitý moment, keďže ustanovenie § 179b ods. 6 OSP s ním **spája účinky uznesenia o povolení. § 179b ods. 3 druhá veta OSP.**
- § 179b ods. 3 tretia veta OSP.
-

VI. Náležitosti uznesenia

- Súd v ňom označí
- orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, ktorého zamestnanec je oprávnený vstúpiť do obydlija na účely preverovania stavu dieťaťa,
- obydlie vo vzťahu ku ktorému sa udeľuje povolenie a
- dobu trvania povolenia.
- § 179b ods. 4 OSP.

VI. Náležitosti uznesenia

Pokiaľ ide o obydlie vo vzťahu ku ktorému sa udeľuje povolenie je irelevantné, či osoba neumožňujúca orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately vykonať svoje **zákonné oprávnenie má alebo nemá užívací vzťah k obydliu dieťaťa**. Danú otázku nebude skúmať ani súd ani orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately z dôvodu, že primárnym cieľom postupu súdu je záujem dieťaťa.

obydlie diet'at'a => byt alebo v iný priestor slúžiaci na bývanie alebo priestor k nim patriaci

=> širšia definícia (Trestný poriadok § 99 TP)

=> rodinný dom (stavebný zákon 43b ods. 3 zákona č. 50/1976 Zb. stavebný poriadok)

=> byt (§ 2 ods. 1 zákona č. 182/1993 Z.z.)

:

Kde? (náležitost' VÝROKU

„I. ... sa povoľuje Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Malackách otvoriť a vstúpiť do obydlija maloletého J. P. , nar. ...., ktoré sa nachádza v byte č. 5 bytového domu súp. číslo: ....., v katastrálnom území Malacky, na ulici B. Nemcovej orient. č. ...

II. Povoľenie je platné štyri dni od jeho vydania.“

VII. Osobitný odvolací režim

- Rozhodnutie, ktorým sa rozhodlo o návrhu na vydanie povolenia podľa § 179b môže napadnúť len osoba, ktorá sa osobne stará o dieťa.
- odvolanie **nemá odkladný účinok**
- Súd zruší napadnuté rozhodnutie, ktorým sa rozhodlo o návrhu na vydanie povolenia podľa § 179b a konanie zastaví; inak rozhodnutie súdu potvrdí.

VIII. Audiovizuálne dôkazy zaistené pri vstupe do obydliá sú zákonné dôkazy

- Vo vzťahu k vyhotovovaniu záznamov z priebehu výkonu oprávnenia k ochrane záujmov dieťaťa **a k efektívnemu výkonu dôkazov v následnom konaní** prispeje návrh úpravy, že **aj bez súhlasu prítomných fyzických osôb**, nakoľko nie je možné počítat' osobitne v prípadoch týrania a zanedbávania detí so súhlasom dotknutých osôb.

VIII. Audiovizuálne dôkazy zaistené pri vstupe do obydlia sú zákonné dôkazy

Navrhované ustanovenie sa má vnímať ako jeden z viacerých prípadov **tzv. úradnej licencie**, ktorú upravuje v súvislosti s ochranou osobnosti Občiansky zákonník. § 12 ods. 2.

Realizácia oprávnenia

Obligatórna účasť polície:

- orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately **zabezpečí** prítomnosť príslušníka Policajného zboru
- povolenie sa vzťahuje aj na policajta

Účasť osoby, ktorá môže napomôcť výkonu oprávnenia:

- povolenie sa vzťahuje aj na tieto osoby (§ 179b ods. 7 OSP)
- právo vstupu do otvoreného obydľia (§ 93g)
- najmä zástupca školy, školského zariadenia, zástupca poskytovateľa zdravotnej starostlivosti

**Účasť polície a osôb sa zabezpečuje
neformálne (ústne al. e-mailom či
faxom)**

Medzištátne rodičovské únosy detí

**Zmena Občianskeho súdneho
poriadku a zákona o rodine**

❑ Podrobnejšia úprava konania o návrat maloletého dieťaťa do cudziny vo veci neoprávneného premiestnenia alebo zadržania

Cieľ: rešpektovanie

a) medzinárodného záväzku - Dohovor o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí (ozn.č. 119/2001 Z.z.), nariadenie Brusel IIa

b) najlepšieho záujmu dieťaťa

- ❑ konanie spravidla skončiť do **6 týždňov**, okrem dôvodov hodných osobitného zreteľa

Dve základné otázky konania

posúdenie či

1. premiestnenie alebo zadržanie dieťaťa je neoprávnené a
2. je daný niektorý z dôvodov na nevrátenie dieťaťa (najlepší záujem dieťaťa)

Pozor! nie je posudzovať úpravu rodičovských práv a povinností (u koho má dieťa byť v osobnej starostlivosti)

Vylúčenie **mimoriadnych opravných prostriedkov** => zabránenie neprimeranému predlžovaniu konania a popretiu zmyslu a cieľov dohovoru a nariadenia Brusel IIa.

Možnosť súdu prijať **vhodné opatrenia** k zabezpečeniu podmienok pre návrat dieťaťa napr.

súdny dohľad nad pohybom dieťaťa na území štátu,

zabránenie dieťaťu opustiť územie štátu bez súhlasu súdu (napr. odovzdanie cestovného dokladu dieťaťa súdu).

Možnosť súdu rozhodnúť aj o **dočasnej
úprave styku žalobcu s dieťaťom**